

OSNOVNA ŠOLA SLIVNICA PRI CELJU
GORICA 61
3263 Gorica pri Slivnici

ZVEZA PRIJATELJEV MLADINE
SLOVENIJE
Komisija za raziskovalno delo
zgodovinskih krožkov na osnovnih šolah

RAZISKOVALNA NALOGA

OTROŠKE IGRE IN IGRAČE

NEKOČ IN DANES

Zgodovinski krožek
Mentorica: Nadja BEVC

Gorica pri Slivnici, marec 2006

AVTORJI raziskovalne naloge:

Zvonka LESKOVŠEK, Špela MUŠKATEVC, Valentina PAJK, Monika SKALE, 9. a

Katja ARTNJAK, Petra DRAME, Marija NARAT, Tomaž SELIČ, Ana Marija ŠKET, Doroteja TANŠEK, Tina TERČIČ, 9. b

Mentorica: Nadja BEVC, učiteljica GEO-ZGO

Lektorica: Ida ANZELJC, učiteljica slovenščine

Pri raziskovalni nalogi so nam pomagali:

Marjeta Košak, ravnateljica

Majda Pinter Zelič, pomočnica ravnateljice

Zdenka Kosaber Jelenc, tajnica

Marjana Artiček, knjižničarka

Učenci 2. razreda z razredničarko Martino Vodeb in mentorico Jožico Vodeb

Učenci od 1. do 9. razreda in učiteljice: Zdenka Bevc, Nadja Ivanuša, Zinka Kocman, Renata Kolar-Krajnc, Erika Pungeršek

Zunanji sodelavci:

Informatorji:

Tilčka Novak, Terezija Vozlič, Primož Bevc

Valentina Recko, knjižničarka, OK Šentjur

Bojana Aristovnik, Zgodovinski arhiv Celje

Anketiranci (55 krajanov)

*Punčko mi bo naredila, mu je povedala Neža. Od sreče ji je zadrhtelo srce.
Iz kepice je nastala punčkina glava, ki jo je mati ovila z belo krpico.*

(F.Bevk: Pestrna)

K A Z A L O

<u>1. UVOD</u>	5
<u>2. OTROKOVE PRAVICE – PRAVICA DO IGRE</u>	10
<u>3. KAJ JE IGRA?</u>	11
3.1. Igra se z otrokovim razvojem spreminja	12
3.2. Igra kot vzgojno sredstvo	12
3.3. Igra navdušuje svetove	12
3.4. Igra navdušuje otroke in odrasle	13
<u>4. IGRE NA SLOVENSKEM</u>	13
<u>5. SLIVNIŠKI UČENCI SO SE IGRALI PRI TELESNI VZGOJI</u>	13
<u>6. PRAVILA IGRE</u>	17
<u>7. DOBRA IGRAČA</u>	18
7.1. Cene igrač	18
7.2. Materiali igrač	19
<u>8. REZULTATI ANKETE</u>	19
<u>9. SPOMINI NA OTROŠKO IGRO</u>	22
<u>10. PRILJUBLJENE IGRE IN IGRAČE UČENCEV OŠ SLIVNICA PRI</u> <u>CELJU</u>	28
<u>11. PUNČKA IZ CUNJ</u>	31
<u>12. ZAKLJUČEK</u>	35
<u>13. ZAHVALA</u>	37
<u>14. LITERATURA IN VIRI</u>	38
<u>15. SEZNAM PRILOG IN PRILOGE</u>	38

1. UVOD

Komisija za raziskovalno delo zgodovinskih krožkov na osnovnih šolah pri ZPMS je v šolskem letu 2005/2006 razpisala temo raziskovanja z naslovom *Igre in zabava*.

Zanimiva tema, smo dejali. Igrati se, to je nekaj najlepšega. Toda pred nami je raziskovalno delo. Kaj pa bomo raziskovali? O tem vprašanju smo razmišljali ves september, ko smo izdelovali časovni in vsebinski program dela. Na podlagi Zbornika ZPMS in naših predlogov smo se odločili, da bomo raziskovali *otroške igre in igrače nekoč in danes*.

Danes je na voljo veliko iger in igrač. Kako pa so se igrali naši dedki in babice? Ali so se otroci s Kozjanskega igrali drugače kot otroci iz drugih slovenskih pokrajin? Katere igre so se igrali v stari šoli, ki je bila na hribu, v vasici Slivnica, in katere v novi šoli, ki so jo zgradili leta 1966 v dolini, v kraju Gorica. Kaj pa otrokova pravica do igre, je bila vedno upoštevana? Na podlagi teh vprašanj smo si zastavili cilje raziskovalne naloge.

Cilji raziskovalne naloge

Z raziskovalno nalogo želimo doseči naslednje cilje:

- *seznaniti se z otrokovimi pravicami;*
- *izpostaviti eno od otrokovih pravic - pravico do igre;*
- *seznaniti se z literaturo, ki opisuje otroške igre in igrače nekoč in danes;*
- *opredeliti pojem igra;*
- *spoznati igre sveta;*
- *spoznati igre otrok na Slovenskem;*
- *ugotoviti, katere igre so se igrali učenci v stari in nato v novi šoli;*
- *ugotoviti, katere igre in igrače so bile nekoč priljubljene med otroki v našem šolskem okolišu;*
- *ugotoviti, katere igre in igrače so danes priljubljene med našimi učenci;*
- *ugotoviti, iz kakšnega materiala so bile igrače nekoč in iz kakšnega materiala so danes;*
- *ugotoviti, katere igrače so dobre igrače;*
- *seznaniti se z zgodovinskimi viri;*
- *spoznati pomen šolskega arhiva;*
- *pridobiti veščine na področju raziskovalnega dela.*

Ko so bili cilji postavljeni, smo izdelali načrt raziskovalnega dela. Glavno temo smo razdelili na podteme ter določili čas, kraj in način dela. Naloge smo si razdelili glede na interese in sposobnosti posameznika.

Delo je potekalo v učilnici, v šolski in občinski knjižnici, v Zgodovinskem arhivu v Celju, v šolskem arhivu, na domovih naših anketirancev in pri upokojenima učiteljicama.

ČASOVNI IN VSEBINSKI PROGRAM DELA

Mesec	Vsebina	Kraj	Udeleženci
september	<ul style="list-style-type: none"> - seznanitev z namenom raziskovalnega dela - spoznati metode dela - uporaba zgodovinskih virov in navajanja virov - pravilno citiranje virov - izdelava časovnega in vsebinskega programa - ogled dosedanjih nalog 	- učilnica	vsi
oktober	<ul style="list-style-type: none"> - določitev naslova naloge, - postavitve ciljev raziskovanja - izdelava podrobnejšega načrta dela - branje zbornika Igre in zabava - dogovor o sodelovanju učencev in učiteljev na šoli - izvedba delavnice na temo <i>Otroci imamo pravico do igre</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - učilnica - večnamenski prostor 	vsi
november	<ul style="list-style-type: none"> - iskanje in branje literature in pisnih virov - zbiranje fotografij - priprava anketnih listov - dogovori z zunanjimi sodelavci 	<ul style="list-style-type: none"> - učilnica - šolska knjižnica - občinska knjižnica - Zgodovinski arhiv Celje - šolski arhiv 	vsi
december	<ul style="list-style-type: none"> - sodelovanje z 2. razredom - anketiranje, intervjuvanje - fotografiranje 	<ul style="list-style-type: none"> - učilnica - na terenu 	vsi
januar	<ul style="list-style-type: none"> - intervjuvanje, fotografiranje - dokumentiranje in urejanje zbranega gradiva 	<ul style="list-style-type: none"> - učilnica - na terenu 	vsi
februar	<ul style="list-style-type: none"> - izbira slikovnega materiala in pisnih dokumentov - izdelava osnutka naloge - lektoriranje teksta 	- učilnica	vsi
marec	<ul style="list-style-type: none"> - računalniška obdelava naloge - vezava naloge 	<ul style="list-style-type: none"> - računalniška učilnica 	3 učenke
april	<ul style="list-style-type: none"> - pregled opravljenega dela - priprava gradiva za srečanje mladih zgodovinarjev 	- učilnica	vsi
maj	<ul style="list-style-type: none"> - priprava na predstavitev raziskovalne naloge 	- učilnica	3 učenke
junij	<ul style="list-style-type: none"> - analiza dela - predstavitev naloge na dnevu odprtih vrat (javna predstavitev) in na oddelku za družbene dejavnosti občine Šentjur 	<ul style="list-style-type: none"> - učilnica - večnamenski prostor - občina 	vsi

PODROBNEJŠI NAČRT DELA

<i>K D O?</i>	<i>K A J?</i>
Špela Muškatevc	Pregled šolske kronike od 1870/1871 do 1891/1892
Ana Marija Šket	Pregled šolske kronike od 1892/1893 do 1898/1899
Doroteja Tanšek	Pregled šolske kronike od 1899/1900 do 1903/1904
Monika Skale	Pregled šolske kronike od 1904/1905 do 1908/1909
Tomaž Selič	Pregled šolske kronike od 1909/1910 do 1914/1915
Petra Drame	Pregled šolske kronike od 1915/1916 do 1922/1923
Katja Artnjak	Pregled šolske kronike od 1923/1924 do 1929/1930
Zvonka Leskovšek	Pregled šolske kronike od 1930/1931 do 1934/1935
Valentina Pajk	Pregled šolske kronike od 1935/1936 do 1938/1939
Katja Artnjak Petra Drame	Pregled tednika šolskega dela za šolsko leto 1961/62 1962/63
Ana Marija Šket Marija Narat	Pregled tednika šolskega dela za šolsko leto 1963/64 1964/65
Doroteja Tanšek Valentina Pajk	Pregled tednika šolskega dela za šolsko leto 1965/66 1966/67
Tina Terčič Špela Muškatevc	Pregled tednika šolskega dela za šolsko leto 1967/68 1968/69
Monika Skale Zvonka Leskovšek	Pregled tednika šolskega dela za šolsko leto 1969/70 1970/71
Tomaž Selič Petra Drame	Pregled tednika šolskega dela za šolsko leto 1971/72 1972/73
Katja Artnjak Petra Drame	Pregled tednika šolskega dela za šolsko leto 1973/74 1974/75
Monika Skale Zvonka Leskovšek	Pregled tednika šolskega dela za šolsko leto 1975/76 1976/77
Ana Marija Šket Marija Narat	Pregled tednika šolskega dela za šolsko leto 1977/78
Doroteja Tanšek Valentina Pajk	Pregled tednika šolskega dela za šolsko leto 1978/79
Špela Muškatevc Tina Terčič	Pregled tednika šolskega dela za šolsko leto 1979/80
V s i	<ul style="list-style-type: none"> - poiskati literaturo v šolski knjižnici, - poiskati pisne vire v šolskem arhivu - obiskati Zgodovinski arhiv v Celju - intervjuvati nekdanje učitelje in učence OŠ Slivnica - intervjuvati učence OŠ Slivnica - organizirati in sodelovati v delavnicah <i>Otroci imamo pravico do igre</i> - anketirati starejše krajanke - oblikovati prispevke - urediti zbrano gradivo - izdelati osnutek naloge
Petra Drame	- poišče literaturo v občinski knjižnici v Šentjurju
Tomaž Selič	- fotografira - računalniško obdelava podatke
Doroteja Tanšek Valentina Pajk	- koordinirata delo - predstavita raziskovalno nalogo

V času raziskovalnega dela je Tomaž pridno fotografiral. Fotografije so hranjene v šolski fototeki.

Iskanje literature v šolski knjižnici

Iskanje pisnih virov v šolskem arhivu

Pregled zbranega gradiva

Računalniška obdelava podatkov

Ob zaključku raziskovalnega dela

2. OTROKOVE PRAVICE – PRAVICA DO IGRE

Prispevek pripravili: Doroteja Tanšek, 9. b, in Valentina Pajk, 9. a.

*Pravica pravic je pravica živeti,
biti otrok, za srečo rojen,
tata in mamo ob sebi imeti
in jima padati veselo v objem.*

(Tone Pavček, ambasador Slovenskega
odbora za Unicef)

Človekove pravice so pravice vseh nas in so zapisane v Deklaraciji o človekovih pravicah, v različnih konvencijah ter Ustavi Republike Slovenije. Pravice otrok in mladih do 18. leta starosti pa so poleg teh zaradi svoje pomembnosti zapisane še posebej. Natančneje jih določa Konvencija o otrokovih pravicah, ki so jo podpisale mnoge države po svetu, tudi Slovenija.¹

31. člen se glasi:

1. Države podpisnice priznavajo otrokovo pravico do počitka in prostega časa, do igre in razvedrila, primerne otrokovi starosti, in pravico, da se prosto udeležuje kulturnega življenja in umetnosti.
2. Države podpisnice bodo spoštovale in podpirale otrokovo pravico, da polno sodeluje v kulturnem in umetniškem življenju in spodbujale bodo tudi zagotavljanje ustreznih in enakih možnosti za kulturno, umetniško, razvedrilno in prostočasno delovanje.²

V mesecu oktobru smo člani zgodovinskega krožka vodili aktivnosti na temo *Otroci imamo pravico do igre*. Skupaj z našo mentorico, ki poučuje tudi predmet Državljanstva vzgoja in etika, smo seznanili vse učence in učitelje o letošnji temi raziskovanja in jih povabili k sodelovanju. Z navdušenjem so se odzvali povabilu in aktivnosti so stekle.

Potek aktivnosti po razredih:

1. in 2. razred:

- učenci so se pogovarjali o igrah in igračah,
- ugotavljali, ali se lahko igrajo vsi otroci na svetu,
- imenovali svoje najljubše igrače in igre,
- na plakat napisali: NAJLJUBŠE IGRE IN IGRAČE ,
- se igrali.

Učenci 2. razreda so 6.12. 2005, skupaj s starši, babicami in dedki, izdelovali punčke iz cunj.
(Prispevek sledi)

3. in 4. razred:

- učenci so se pogovarjali o njihovih pravicah in poudarili pravico do igre,
- ugotavljali, ali se lahko igrajo vsi otroci na svetu,
- imenovali svoje najljubše igrače in igre,
- na plakat napisali: NAJLJUBŠE IGRE IN IGRAČE ,
- se igrali.

¹<http://www.varuh-rs.si>

² Konvencija o otrokovih pravicah, Slovenski odbor za Unicef, SET, d.d., Ljubljana, 2002, str.20.

5. razred:

- učenci so se pogovarjali o njihovih pravicah in poudarili pravico do igre,
- ugotavljali, ali se lahko igrajo vsi otroci na svetu,
- pogovarjali so se o poslanstvu človekoljubne organizacije ZPMS in slovenskega odbora za UNICEF,
- imenovali svoje najljubše igrače in igre,
- na plakat napisali: NAJLJUBŠE IGRE IN IGRAČE ,
- se igrali.

7. razred:

- učenci so si ogledali videokaseto o Otrokovih pravicah,
- pregledali kartice otrokovih pravic,
- našteli in opisali otrokove pravice,
- pogovarjali so se o poslanstvu človekoljubne organizacije ZPMS in slovenskega odbora za UNICEF,
- izdelali plakate na temo Otrokove pravice in jih predstavili,
- izdelali seznam najljubših iger in igrač,
- se igrali.

8. in 9. razred

- učenci so obnovili svoje znanje o otrokovih pravicah, ki so jih spoznali pri DIE (našteli, opisali in ovrednotili njihov pomen),
- igrali po metodi igre vlog (po skupinah pripravili prizore na temo: Otroci imamo pravico do igre),
- ogledali so si spletno stran ZPMS in slovenskega odbora za UNICEF,
- izdelali seznam najljubših iger in igrač.

Njihovi izdelki so nam bili pomemben vir informacij.

3. KAJ JE IGRA?

Prispevek pripravili: Katja Artnjak in Petra Drame, 9. b.

Katja: Če bi mene vprašali, kaj je to igra, bi rekla, da je to nekaj takega, kar najrajši delam, se igram. Se zabavam.

Dr. Ljubica Marjanovič Umek pa je nekoč zapisala, da je to dejavnost, ki je po svoji naravi spontana, dejavnost, ki se nikoli ne konča, ki se neprestano spreminja, ki z vsebino, obliko in ciljem ni omejena, vedno pa je »otrokova«. Igra s svojo dinamiko, svobodo, čustveno obarvanostjo, samohotnostjo in stalno aktivnostjo vpliva na razvoj in učenje prav vsakega otroka. Skozi čas in okolje se kot nekakšna rdeča nit vlečejo tradicionalne otroške igre, ki so del narodove kulture in imajo pomembno mesto tudi v sodobni vzgoji otroka.³

Čar igre je v tem, da so otroci vsi skupaj, mlajši in starejši, da starejši pomagajo mlajšim, da ima vsak svoje domislice, da se učijo improvizacije in še sto drugih oblik. Čar igre je v prilagajanju, dodajanju, ustvarjanju, »malce po svoje« spreminjanju, predvsem pa v večnem gibanju, ki razgiba dušo in telo, »trenira« spomin enako kot mišice, vzbuja zdravo tekmovalnost, a obenem krepi medsebojno prijateljsko in tovarištvo.⁴

³ Frederic V.Grunfeld, Igre sveta, DZS, Ljubljana, 1993, str.3.

⁴ Igre in zabava, zbornik, ZPMS, Komisija za delo zgodovinskih krožkov, Ljubljana,2005, str.41.

3.1. Igra se z otrokovim razvojem spreminja

Različno stari otroci se različno igrajo, saj se njihove miselne, govorne, socialne, čustvene in gibalne zmožnosti preslikavajo v igro, hkrati pa igra tudi omogoča razvoj vseh naštetih sposobnosti in spretnosti.⁵

Funkcijska igra: otrok v njej preizkuša in razvija zaznavno-gibalne vzorce vedenja (dojenček z ropotuljico).

Dojemalna igra: otrok v njej opazuje, posluša, posnema (otrok gleda slikanico).

Gibalna igra: otrok v njej razvija svoje gibalne sposobnosti in spretnosti (skakanje, lovljenje, kotaljenje).

Konstruktivna igra: otrok gradi, sestavlja, povezuje z nekim namenom oz. ciljem (sestavljanje lego kock).

Domišljajska igra: otrok se pretvarja, domišlja (igra se, da gre na izlet).

Igra s pravili: pri igri je pomembna taktika in sreča (igra - človek ne jezi se).⁶

3.2. Igra kot vzgojno sredstvo

Igra služi kot sredstvo za doseg vzgojno-izobraževalnih ciljev. Igra zajema celega človeka in omogoča učenje z vsemi čutili (celostno učenje).

Človeka lahko opredelimo s petimi temeljnimi razsežnostmi:

1. biološka - telo
2. mišljenjska (kognitivna) – razum, mišljenje
3. efektivno emocionalno – čustva, občutki
4. socialna – stiki, ljudje
5. psihomotorična – gibanje

Pomembna možnost, ki jo nudi igra je tudi sporazumevanje ali komunikacija. Pri igri gre za osnovno načelo: igrati vedno boljše in vedno več. Igranje prinaša zadovoljstvo in družabnost, ki gradi skupnost.⁷

3.3. Igra navdušuje svetove

Igra navdušuje svetove in se ne meni za kulturne in jezikovne meje. Tako kot so si stare in primitivne religije sveta izrazito podobne po svojih obredih plodnosti ter kultih sonca in meseca, so tudi premnoge igre skupna last vseh ljudi. Kar je zdaj videti zgolj kot kratkočasna otroška zabava, je v resnici preostanek religioznih obredov, ki segajo daleč v preteklost.⁸ Nekaterne igre poznajo po vsem svetu, le da so jih malo prilagodili. Igrajo jih v številnih različicah. Ena takih vsesplošno znanih igr so igre z vrvico. Med najstarejše svetovne igre sodijo tudi mlin, šah, dama, domina, loto, igralne karte, ruleta, igra frnikol, preskakovanje vrvi, balinanje, kegljanje, vlečenje vrvi, tek za žogo, spuščanje zmaja, mikado, tekanje na hoduljah, tek v vrečah, igre z vžigalicami in milni mehurčki.

⁵ Igre in zabava, zbornik, ZPMS, Komisija za delo zgodovinskih krožkov, Ljubljana, 2005, str.43.

⁶ Igre in zabava, zbornik, ZPMS, Komisija za delo zgodovinskih krožkov, Ljubljana, 2005, str.43-44.

⁷ Rafo Pinosa, Igrajmo se, Katehetski center - Knjižnice, Ljubljana, 1994, str.9.

⁸ Frederic V. Grunfeld, Igre sveta, DZS, Ljubljana, 1993, str.9-10.

3.4. Igra navdušuje otroke in odrasle

Igra prinaša napetost, negotovost pa tudi veselje in zadovoljstvo. Igra ponuja možnosti, da svoje znanje, sposobnosti, pogum in voljo preizkusimo v tekmovanju z drugimi. Igra ljudi združuje.

Dobra igra ni izguba časa! Zato naj bosta življenje in delo bolj prepletena z njo.⁹

Med tradicionalne prireditve našega kraja sodijo tudi poletne družabne igre. Nedeljsko popoldne je rezervirano za stare tradicionalne igre. Vključeni so otroci in odrasli. Igra nas združuje in bogati, postala je kulturna prireditev.

4. IGRE NA SLOVENSKEM

Prispevek pripravili: Špela Muškatevc in Monika Skale, 9. a.

»Reci mi, kaj se igraš, in povem ti, kdo si!« V igri odseva življenje ljudi, odsevajo njihove potrebe, delo in zabava ter njihova misel in vera od pradavnih občutenj do današnjih dni. Pravimo, da se v igri prepozna kulturna podoba kakega področja.¹⁰

Če primerjamo igre sveta s slovenskimi, lahko ugotovimo, da so res mnoge igre skupna last vseh ljudi.

Igre otrok na Slovenskem

Stare domače igre so:

*Izštevanke, gnilo jajce, kdo se boji črnega moža, zemljo krast, slepe miši, škarjice brusit, frnikolanje, ristanc, kozo zbijati, igre s pirhi, trden most, rihtarja tolči, kamenčkanje, polž, žaba in štorklja, pekel in nebesa, čikliste, škej, skrivanje na pofoček, kipe delat, gospod kapcinar, petelinji boj.*¹¹

5. SLIVNIŠKI UČENCI SO SE IGRALI PRI TELESNI VZGOJI

Podatke uredili: Valentina Pajk, 9. a, in Doroteja Tanšek, 7. b.

Prebrali smo šolsko kroniko stare šole in ugotovili, da so se učenci največ igrali na poti v šolo in iz šole domov. Kmetje so se namreč pritoževali, da z njihovimi igrami delajo škodo v sadovnjakih in na njivah (plezanje, lovljenje, rabutanje...). Domov se jim ni mudilo, ker jih je čakalo delo na polju. Citiramo: Šolski obisk je zadnje čase v višjih razredih zelo slab, v nižjih je pa zadovoljiv. Starši so močno nazadnjaški, ker ne pošiljajo otrok v šolo, ampak jih uporabljajo za domače delo. Konec citata. (Priloga 1)

Po pouku so se radi zadrževali na šolskem igrišču in igrali med dvema ognjema. Igrali so se tudi pri pouku telesne vzgoje, ker za pravo telovadbo ni bilo pogojev. Učitelji so se sproti

⁹ Rafo Pinosa, Igrajmo se, Katehetski center - Knjižice, Ljubljana, 1994, str.18.

¹⁰ Igor Cvetko, Igre na Slovenskem, Igre sveta, DZS, Ljubljana, 1993, str.279.

¹¹ Frederic V. Grunfeld, Igre sveta, DZS, Ljubljana, 1993, str.281-294.

odločali, ali bo telovadba ali pa bo namesto nje slovenščina oziroma matematika. (Priloga 2) Prednost pred igro je imelo tudi delo na šolskem vrtu in v sadovnjaku. Največ so se igrali v razredu, ko je bilo slabo vreme. Igrali so se razne družabne igrice. (Priloga 3) Zima pa je sploh prinesla s sabo veselje in zimske radosti.

Zimsko veselje 1961
(Iz fototeke OŠ Slivnica)

Pregledali smo Tednike šolskega dela od leta 1961 do 1980 in ugotovili, katere igrice so se igrali pri telesni vzgoji v stari in v novi šoli. Oktobra 1961 so se igrali pri Tedenski enoti Šumi, šumi, gozd zeleni igre: črni mož, mačka in miš, odbijanje tretjega, korakanje. (Priloga 4)

V šolskem letu 1979/80 se pojavljajo v Tedniku šolskega dela enake igre kot leta nazaj.

Izpisali smo igrice, ki so se jih igrali učenci od 1. do 6. razreda OŠ Slivnica, pri telesni vzgoji, v času od 1961 do 1980 kot sledi:

GNULO JAJCE, SLEPA MIŠ, ŠTAFETNE IGRE, POTUJEMO V BEOGRAD, TRETJI LOVI, ČRNI MOŽ, SKRIVANJE KREDE, KLIP, KLOP, TORBICA POTUJE, MAČKA IN MIŠ, ODBIJANJE TRETJEGA, LETI, LETI, KDO SEM?, KORAKANJE, LOVLJENJE, ZAMENJAVA SEDEŽEV, JAKEC, KJE SI?, CILJANJE, TELEFON, KLICANJE ŠTEVILK, LISICA GRE NA LOV, ZAVIJANJE POLŽA, PODOJANJE ŽOGE, LOVEC IN ZAJCI, SKRIVANJE KLJUČA, PETELINJI BOJ, PEPČEK, OSEL, KDO TE JEZDI?, MENJAJ GNEZDO, RINGA RAJA, BELA, BELA LILJA, ŠKARJE BRUSIM, KAKO TA PTIČEK POJE?, JAKEC, KDO TE TEPE?, PSIČEK MENJA UTICO, TITOVO KOLO, TRDEN MOST, ČLOVEK NE JEZI SE, MIKADO, ŠAH, RDEČE ČEŠNJE RADA JEM, FUČ, KIPE DELAT, VISLICE, PEKEL IN NEBESA.

Učencem višje stopnje je največ pomenila igra z žogo.

Alojz Selič, star 67 let:

»Največ smo se igrali z žogo. Problem je bil v tem, da prave žoge nismo imeli. Največkrat je kdo prinesel kakšno žogico iz cunj ali pa narejeno iz blaga in napolnjena z žagovino. Zelo dobre so se nam zdele žoge, narejene iz govejih dlak. Spomladi, ko so živali menjale dlako, smo pri štrigljanju zbirali to dlako, jo toliko časa valjali po rokah in gnetli, da je nastala okrogla gmota – žoga.

Ko smo bili že v šestem razredu, pa je Cesarjev Jurček, bil je naš sosed, dobil nekje pravo usnjeno napihnjeno žogo. Za nas je bila ta žoga neprecenljive vrednosti. Nekega dne, ko smo igrali med dvema ognjema, sta se dva tako grdo spotaknila, da sta oba padla na žogo. Duša v žogi je počila od ventila do zadnjega roba. Zalepiti se ni dala, druge duše pa tudi ni bilo mogoče dobiti. Tako so se naše igre s tapravo žogo končale, za večino nas, kar za vedno.«

Igra z žogo 1958. V ozadju obe stari šolski zgradbi na Slivnici.
(Fotografijo hrani Ferdo Žagar, takratni ravnatelj OŠ Slivnica, s Planine pri Sevnici 65b)

Učenec 8.r. Silvo Čepin pri igri med dvema ognjema l. 1958.
(Fotografijo hrani Ferdo Žagar s Planine pri Sevnici 65b)

Učenci s šolsko žogo 1. 1958.
Z leve: Petelinšek, Čepin, Malgaj
(Fotografijo hrani Ferdo Žagar s Planine pri Sevnici 65b)

Učenke 3. razreda na šolskem travniku 1. 1958.
Z leve: Danica Mastnak, Helena Intihar, Ljubica Anzeljc, Micika Gradič, Magda Gobec in Cvetka Gobec
(Fotografijo hrani Ferdo Žagar s Planine pri Sevnici 65b)

Obiskali smo gospo Danico Mastnak – Malgaj, ji pokazali fotografijo in jo prosili za komentar.

Danica, vsa vznemirjena: »Kje ste dobili to sliko? Jaz je nimam! Ker nismo imele igrač, smo ure in ure presedele v travi ter pletle venčke iz marjetic in regratovih cvetov. Lepo prosim za to sliko!« Njeni prošnji smo ugodili.

6. PRAVILA IGRE

Prispevek pripravili: Marija Narat in Ana Marija Šket, 9. b.

Pravila vsake igre se po navadi začnejo z navodilom, kako določiti igralca, ki prvi začne. Najpogosteje se ga določi z žrebom ali izštevanke. Za naš šolski okoliš je značilno naslednje:

Žreb s kovancem, kocko in vžigalicami

1. Eden priljubljenih načinov, kako začeti igro, je metanje kovanca. To lahko igralci storijo na tleh ali na mizi. Lahko pa igralec vrže kovanec v zrak in ga nato z roko ulovi. Položi si ga na dlan in vzklikne: Cifra ali mož? Če nasprotnik ugame, je s tem na potezi, sicer pa je prvi na potezi igralec s kovancem.

Drugi način je, da igralec drži roke na hrbtu in skrije kovanec v pest. Ko roke stisnjenih pesti prekriža pred seboj, mora drugi igralec uganiti, v kateri pesti je kovanec. Če ugotovi, je prvi na potezi.

2. Igro začne igralec, ki je vrgel kocko in dobil v prvi potezi število 6.

3. Igralec ima v roki toliko vžigalic, kot je igralcev. Ena izmed vžigalic je krajša, toda v roki jih drži tako, da so vse videti enako dolge. Vsak od igralcev izvleče po eno vžigalico. Kdor izvleče kratko, začne igro.

Izštevanke

Otroci se postavijo v krog in eden od njih začne izštevanke in se ob vsakem zlogu s prstom dotakne enega otroka. Tisti, na katerega pade zadnji zlog izštevanke, je »izštet« in mora iz kroga. Kdor zadnji ostane v krogu, začne igro. Vsebine izštevanke so pogosto nerazumljive, toda polne rime in ritmike.

Ti boš mačka,
jaz sem miš,
jaz bom bežal,
ti loviš.

Ančka, bančka, pomarančka,
v prvi klopici sedi
in napiše črko i,
pika, vejca, ven.

Eci, peci, pec, ti si mali zec,
ti si mala prepelica, eci, peci, pec.

En kovač konja kuje,
koliko žabljev potrebuje,
en, dva, tri, pa povej število ti!

Tisti otrok, na katerega je padel zadnji zlog, mora hitro povedati neko število do 10. Iz kroga bo moral izstopiti tisti, na katerem se bo ustavilo štetje določenega števila (npr.5).

7. DOBRA IGRAČA

Prispevek pripravili: Zvonka Leskovšek iz 9.a in Tina Terčič iz 9.b

Zanimalo nas je, katera igrača je dobra igrača.

Danes se dobi toliko najrazličnejših igrač, da se za nakup težko odločiš. Vsi proizvajalci pa prisegajo, da imajo njihove igrače še posebno vzgojno vrednost.

Dlje ko se otrok z neko igračo igra, več je vredna.¹²

V otroški igri igrača dobi svojo polno vrednost, če gre za kakovostno igračo, ki jo v slovenskem prostoru prepoznamo pod oznako "dobra igrača". Komisija za oceno igrač pri Ministrstvu RS za šolstvo in šport podeli znak "dobra igrača" tistim igračam, ki so v postopku strokovnega ocenjevanja pridobile pozitivno oceno o zdravstveni neoporečnosti igrače, psihopedagoški vrednosti igrače ter oblikovno likovni in tehnološki ustreznosti.¹³

Od leta 1984, ko so komisijo ustanovili, je dobilo znak dobra igrača več kot 300 igrač.

Katere igrače so to?

- Igrače za funkcijsko igro, npr. ropotuljice, žoge, obroči, lončki, vozički in druge figure na vrvici.

- Ljubkovalne igrače in igrače za domišljijско igro, npr. medvedki in druge mehke živali, najrazličnejše punčke, lutke, različne male človeške in živalske figure, vozila, drevesa, hiše, tematske igre (mesto, živalski vrt, park), oblačila za punčke, krožniki, skodelice, kompleti za igre zdravnik, kuhinja, frizer, trgovina, nega, vozički, telefon, delovni stroji.

- Igrače za spodbujanje gibanja in razvoj gibalnih spretnosti, npr. žoge, obroči, skiroji, hodulje, veliki avtomobili oz. podobna vozila, kotalke, tricikli, kiji.

- Igrače za konstruiranje in ustvarjalno izražanje, npr. biseri za nizanje, prešivanke, kocke in

drugi podobni konstruktorji, zlaganke, plastelin, glina, glasbila, statve.

- Družabne igre, igre s pravili, npr. karte, igre tipa "človek ne jezi se", domine, labirinti, spomin, potapljanje ladjic.

Med igračami, ki imajo znak "dobra igrača", so igrače, s katerimi se lahko igrajo nekajmesečni otroci, malčki, stari od enega do treh let, predšolski otroci in tisti otroci, ki so že krepko zakorakali v šolo.¹⁴

Pregrado med tipično dekliškimi in tipično deškimi igračami ustvarjamo odrasli. Nikakršnega razvojno-psihološkega razloga ni, da se ne bi tudi dečki radi igrali z medvedki, punčkami in deklice z avtomobilčki, roboti in pri tem v igri uživali in se učili.¹⁵

7.1. Cene igrač

Katja Artnjak in Doroteja Tanšek sta 27. januarja 2006 obiskali trgovino igrač v Celju. Njena naloga je bila, da ugotovita ceno nekaterih igrač in iger. Iz njenega seznama smo ugotovili, da so nekatere igrače in igre kar drage.

¹² Penelope Leach, *Otrok od rojstva do šole*, Založba, DOMUS, Ljubljana, 1991, str.538.

¹³ Najdi.si igre in igrače. Delovna področja. (2006-01-07).Dostopno na URL: veja-w.skavt.net/htm/index.php?name=web.

¹⁴ Najdi.si igre in igrače. Delovna področja. (2006-01-07).Dostopno na URL: veja-w.skavt.net/htm/index.php?name=web.

¹⁵ *Igre in zabava*, zbornik, ZPMS, Komisija za delo zgodovinskih krožkov, Ljubljana,2005, str.44.

Cenik igrač in iger na dan 27.1.2006

Vijaki in matice	7.990 SIT	Zobniki	3.030 SIT	Lego kocke	3.200 SIT
Magnetne kocke	4.961 SIT	Lesko	4.390 SIT	Frčendrče (tobogani)	12.000 SIT
Klipklopi	5.000 SIT	Enka	1.499 SIT	Avtomobil na daljinsko .vodenje	15.990 SIT
Črni Peter	399 SIT	Milijonar	7.490 SIT	Na vroči sledi	3.300 SIT
Tombola	3.690 SIT	Mikado	790 SIT	Šah	2.500 SIT
Domina	599 SIT	Monopoly	4.790 SIT	Moja prva kuhinja	18.999 SIT
Čvek	6.290 SIT	Dama	1.226 SIT	Barbike so od 800 do	9.000 SIT

7.2. Materiali igrač

Iz česa so nekoč izdelovali igrače? Na to vprašanje nam je pomagala odgovoriti profesorica likovne vzgoje Marjana Artiček. Sama je imela punčko iz cunj, brat pa plastično Anico, ki se je stopila v pečici. Kljub temu se je še naprej igral z njo.

Povedala nam je, da so nekoč za izdelovanje igrač uporabljali naravne materiale, danes pa je veliko igrač iz umetnih materialov.

Naravni materiali: koruza (ličje, stebila, storži, lasje, zrna) semena, fižol, rafija, slama, trava, plodovi (želod, kostanj), kamenje, les, lubje, veje, glina, jajčne lupine.

Umetni materiali: papir, lepenka, mavec, plastika, kovina, tekstil, steklo, keramika, stiropor, guma.

8. REZULTATI ANKETE

Anketirali smo 55 krajanov, od tega 19 moških in 36 žensk, iz 20 vasi našega šolskega okoliša. Stari so od 15 do 94 let. Najstarejši anketiranec je začel hoditi v šolo leta 1918, najmlajši pa leta 1997. (Priloga 5)

- Na vprašanje, ali so imeli svojo igračo, so vsi anketiranci odgovorili z DA (100%).
- Na vprašanje, kako se je imenovala njihova najljubša igrača in iz česa je bila, je kar 21 (58%) anketirank odgovorilo, da je to bila punčka iz cunj. Pri anketirancih so prevladovali medvedki (7 ali 37%) in žoga (5 ali 26%). Pri anketirancih starih do 50 let so prevladovali igrače iz gume, pliša in plastičnih mas. Starejši anketiranci so imeli igrače izdelane iz naravnih materialov (lubje, veje, cunje, živalska dlaka). Le dva anketiranca sta imela igračo iz gume. (Tabela 1)

Tabela 1

Starostne skupine	Število anketiranih		Najljubša igrača	Material
	M	Ž		
od 90 - 100 let	1		konj	borovo lubje
od 80 - 90 let		1	punčka	cunje
od 70 - 80 let		4	punčka	cunje
	1		piščal blazina	vrbove veje blago
od 60 - 70 let		5	punčka	cunje
	4		žoga	cunje, živalske dlake
		1	blazina	cunje
	1 1		harmonika škatla od kreme za čevlje	les pločevina
od 50 - 60 let		7	punčka	cunje
		1	punčka	guma
	1		frača	elastika, klin

	1	žoga	guma
od 40 - 50 let	4 1 1 1 1	punčka punčka palček vlak zajček	cunje PVC PVC kovinski guma
od 30 - 40 let	2 5 1 1 1 1 1	punčka medvedek zajček slon buldožer puška lego kocke avtomobil	guma pliš pliš guma PVC les PVC PVC
od 20 - 30 let	1 1	medvedek lok	pliš les
od 10 - 20 let	1 1	punčka medvedek	PVC pliš
<i>Skupaj</i>	<i>19 36</i>		

- Na vprašanje, *kako dolgo jih je igrača spremljala*, je 28 (51%) anketirancev odgovorilo, da jih je igrača spremljala celo otroštvo, 10 (18%) anketirancev je igrača spremljala 5 let, 6 (11%) anketirancev se ni spomnilo, ostale (20%) anketirance pa je igrača spremljala kratek čas. (Tabela 2)

Tabela 2

Število let	Število anketirancev	%
1	2	4
2	2	4
3	3	5
4	1	2
5	10	18
6	1	2
7	1	2
10	1	2
Celo otroštvo	28	51
Se ne spominjajo	6	10
Skupaj	55	100

- Na vprašanje, *od koga so igračo dobili*, jih je 16 (29%) odgovorilo, da so dobili igračo od mame, 11 (20%) anketirancem je igračo podarila teta, 8 (16%) vprašanih je odgovorilo, da so igračo dobili od staršev, 5 (9 %) jih je igračo dobilo od očeta, preostali (26%) pa različno. (Tabela 3)

Tabela 3

Igračo so podarili	Število anketirancev	%
Starši	8	14
Oče	5	9
Mama	16	29
Stari ata	1	2
Stara mama	2	4
Brat	2	4
Sestra	1	2
Stric	1	2

Teta	11	20
Sestrična	1	2
Sosed	1	2
Naredili so sami	3	5
Se ne spomnijo	3	5
Skupaj	55	100

- Na vprašanje, *ob kakšni priložnosti so igračo dobili*, je največ vprašanih (42%) odgovorilo, da so igračo dobili na navaden dan. Tako so odgovorili starejši anketiranci. Mlajši anketiranci (25%) so igračo dobili za rojstni dan. Ostali (33 %) pa ob drugih priložnostih. (Tabela 4)

Tabela 4

Vrsta priložnosti	Število anketirancev	%
Rojstni dan	14	25
God	2	4
Miklavž	5	9
Dedek mraz	1	2
Velika noč	4	7
Odličen uspeh	2	4
Navaden dan	23	42
Se ne spomnijo	4	7
skupaj	55	100

Anketa je pokazala, da so se igrali vsi anketiranci, ne glede na to, ali so izhajali iz kmečke ali iz delavske družine. Obojnim je narava nudila prostor za igranje in material za izdelovanje igrač. Anketirance smo razvrstili v devet starostnih skupin in ugotovili nekatere razlike.

Anketiranci stari nad 60 let izhajajo iz kmečkih družin, kjer je bilo na prvem mestu delo na kmetiji. Igranje je bilo odvisno od letnega časa, vremena, iznajdljivosti posameznika in miru. Otrokova pravica do igre je bila mnogokrat kršena. To je bilo obdobje od 1911 do 1945, ko je prebivalstvo na Kozjanskem živelo najprej v pomanjkanju zaradi slabega kmečkega položaja in nato pod okrutnostjo nemških okupatorjev med drugo svetovno vojno. Igrače so bile narejene doma iz naravnega materiala (punčka iz cunj, piščal iz vrbove veje, žoga iz živalske kože), igre so bile času primerne. Igrali so se na travniku, pašniku, v gozdu in ob potoku. Pozimi so si našli prostor na peči. Prvo igračo je večina dobila od mame oz. očeta na navaden dan.

Anketiranci stari od 50 do 60 let niso poznali vojnih strahot, nadaljeval pa se je tradicionalen način življenja na Kozjanskem (mali kmetje, kočarji) in povojna obnova domov. Še vedno so bili otroci pomembna delovna sila. Zaradi dela na polju starši niso pošiljali otrok v šolo. Toda za igro se je vedno našel čas. Pojavijo se prve punčke in žoge iz gume. Največ so se igrali na poti iz šole domov in pri telesni vzgoji, ker za pravo telovadbo ni bilo pogojev. Večina je igračo dobila od tete za praznik.

Tudi pri anketirancih starih od 40 do 50 let prevladuje punčka iz cunj, pojavijo pa se že igračke iz plastike in kovine. Nekateri so dobili igračo od Miklavža, drugi od dedka Mraza. Njihove priljubljene igre so bile gnilo jajce, trden most, rinčke talat, ravbarji in žandarji, lovljenje, zemljo krast, fuč, slepe miši, med dvema ognjema, potujemo v Beograd, štafetne igre, šah, domina, človek ne jezi se.

Pri anketirancih starih od 30 do 40 let ni več punčke iz cunj. Njihove priljubljene igrače so živali iz pliša, gume in plastike. Pojavijo se tudi lego kocke, puška, avtomobil in buldožer. Poleg starih iger so se igrali tudi Nemce in partizane. Igračo so dobili ob različnih priložnostih, največ jih je dobilo za rojstni dan.

V to skupino lahko prištejemo tudi dva anketiranca stara od 20 do 30 let.

Najmlajša anketiranca sta stara 19 in 15 let. Igračo sta dobila za rojstni dan. Od priljubljenih iger sta dodala gunitvist, igre s kartami, računalniške igrice in mobitel.

9. SPOMINI NA OTROŠKO IGRO

Anketiranje in intervjuvanje je bila naloga vseh članov zgodovinskega krožka. Vse smo natančno in dobesedno zapisali.

Takole so nam povedali naši sogovorniki:

Jožko VODEB, star 94 let:

»Igral sem se z igračami, ki sem jih sam naredil. Verigo sem naredil iz regrata, poljske buče so predstavljale konje, iz škatle za cikorijo in iz lesenih kolobarjev od sukanca sem naredil voz. Spomnim se, da smo se igrali tepežkanje, od turna ključ in vodnjak. Kako pa je to potekalo, ne vem več.

Zelo dobro pa se še spominjam igre z biglcam. Bil je turoben in hladen dan. Ženske so pulile korenje. Zelo jih je zeblo. V glinastem piskru so zakurile in si tako grele roke. Kot otrok sem to opazoval in bilo mi je zelo všeč.

Neko nedeljo sva bila z deklo Urško sama doma. Dekla je šla k maši, jaz pa sem vzel glinast piskr in biglce. Pod drvarnico sem našel obelšajtno in zakuril v piskru. Dekla se je k sreči uzrla proti domu in opazila, da se pod drvarnico kadi. Hitro se je vrnila. Lahko bi zgorelo celo gospodarsko poslopje. Ko so ostali prišli domov, jim je seveda to povedala. Dobil sem strogo kazen. Moral sem klečati in naglas moliti celo popoldne. Dekla me je nadzirala. Celo popoldne sem bil brez hrane.«

Marija JELENC, stara 78 let:

»V mladosti se nisem veliko igrala. Kmečki otroci smo morali delati na njivi in pasti živino. Igre smo si sproti izmišljevali, pa tudi igrače smo si sami naredili. Moja igrača je bila vrbova piščal. Pozimi smo se igrali na peči. Na papir smo narisali mlin, za figure pa smo uporabili fižol.«

Marija KLAKOČAR, stara 70 let:

»Igrali smo se slepe miši, rinčke talat, mlinček in plavali z bučami v bližnjem potoku. Med šolskim odmorom smo si pred trgovino »sposodili« kolo in se vsaj trikrat popeljali sem in tja. Tako smo se naučili voziti kolo.

Mina VOGA, stara 70 let:

»Bilo mi je deset let, brat Lojzek pa je bil tri leta mlajši, ko je k nam prišla ženska, ki je prignala svinjo k prašiču. V dar nama je prinesla leseno pištolo z lesenimi naboji, ki so bili podobni klinčkom. Z njo sva se večkrat brezskrbno igrala. Leta 1945 sva na njivi našla prave naboje. Nekaj časa se ni zgodilo nič, ker sva naboj vstavila narobe. Ko pa nama je uspelo naboj vstaviti v pištolo prav, jo je razneslo. Leseni drobci so se mi zarinili v koleno. Mama mi je krvavitev ustavila z ruto, ata pa mi je doma izpulil lesene drobce, kolikor se je dalo. Zelo me je peklo in bolelo, saj je rano razkužil z žganjem. Kljub temu se je koleno zagnojilo in

morala sem k zdravniku. Stari doktor Svetina me je vprašal, kaj sem delala in se nasmejal, ko sem mu povedala, da sem streljala. Še danes, ko sem 70-letna babica, se mi pozna brazgotina.«

Anton CINGEL, star 66 let:

»Igrali smo se na prostem. Največ na poti iz šole domov. Doma me je čakalo delo na kmetiji.«

Anton URLEB, star 64 let:

»Igrali smo se v šoli, doma smo morali delat. Prve igrače smo si otroci naredili sami. Žoga mi je veliko pomenila. Z lesenim vozom smo zbirali staro železje, da smo si lahko kupili žogo.«

Nežika GRADIŠNIK, stara 55 let:

»Največ smo se igrali v naravi, in sicer igre: fuč, zemljo krast, gnilo jajce, med dvema ognjema, bela lilija, leti ptička, toplo-mrzlo. Predvsem pa lovili.«

Dušan VODEB, star 49 let:

»Moja mladost je bila ena sama igra. Zelo lepi spomini me vežejo na pionirska leta. Enajst nas je bilo. Bili smo zdravi, utrjeni fantje. Kaj vse smo počeli! Naš je bil potok, kozolec, grič (gozd pri šoli), travnik. Vsak letni čas je bil čar zase. V Voglajni smo si naredili prostor za kopanje. Sončili smo se na zračnicah traktorskih koles. S koši smo lovili ribe. S fračami smo obstreljevali keramične izolatorje na električnih drogovih. Rabutali sadje in koruzo. Šli smo se Nemce in partizane. Včasih je bilo tako resno, da smo celo starše sprli med seboj. Zima nam je prinesla nove radosti. Postavili smo si skakalnico, vsaka zmrznjena luža je bila naše drsališče. Sneg je bil odlično sredstvo za naše umetniške stvaritve. Ob slabem vremenu smo ure in ure presedeli ob šahu ali pa prebirali stripe. Slednji so bili tudi odlično sredstvo za barantanje. Žoga je bila poglavje zase. Prav tako tudi štafetne igre in igre ob tabornem ognju. Bili pa smo tudi odlična gasilska desetina. Spomnim se zaprisege *S hrabrim delom in učenjem do zmage naprej*. Na državnem tekmovanju gasilskih pionirjev v Titovih Užicah 8. septembra 1968 smo si priborili zlato odličje in bili državni prvaki Jugoslavije. Za vse naše uspehe ima velike zasluge tudi igra. Igra nas ni samo zabavala, ampak nas je vzgajala, učila, krepila in družila.«

Erika PUNGERŠEK, stara 45 let:

»Moja najljubša igračka je bila punčka iz cunj. Punčka iz cunj je bila nekaj, kar je bilo samo moje. Z njo sem delila skrivnosti sveta otroške domišljije. Drugih igrač nisem imela. Igrali pa smo se ravbarje in žandarje, skrivali v krmi, preskakovali potočke, igrali na snegu in ledu, kuhali z materiali, ki so bili na voljo, igrali z žogo in plezali po drevju.

Branka KLAKOČAR, stara 38 let:

»S sosedovimi otroki smo se skrivali na hlevu, veliko smo se lovili, žogali, vozili s kolesi, na paši pa postavljali hiše iz vej, pekli jabolka in krompir. V bližnjem potoku smo lovili ribe in žabe ter se igrali v blatu. Kdor je upal prijeti žabo z golimi rokami, je bil pravi heroj. Bila sem med njimi. Igrali smo se v glavnem na prostem, zelo velikokrat na poti iz šole domov. Najraje

smo se podili po gozdu, ob robu, zaraščinem s trstičjem, ki je bilo idealno skrivališče za fazane. Neka starejša ženica nam je povedala, da fazana najlažje uloviš, če mu na rep natakneš malo popra ali soli. Naj smo se še tako trudili, nismo nikoli nobenega ulovili. Zelo herojsko pa je bilo tudi rabutanje češenj pred hišo Friškovega Ludvika, za katerega smo vsi vedeli, da ima staro lovsko puško. Dovolj je bilo, da so samo vrata zaškripala, pa nas že ni bilo več.«

Primož BEVC, star 27 let:

»Ko slišim besede osnovna šola, najprej pomislim na zabavo, igre in prebiranje stripov v srbohrvaškem jeziku. Selotejp, papir in škarje sem imel vedno pri roki. Papir me je vedno privlačil. Doma so mi pravili, da sem ekspert za polnjenje košev za smeti. Ko je bil izdelek končan, sem ga namreč vrgel v koš. Imel sem tudi navado, da sem vsako novo igračo takoj razstavil. Vedno me je zanimalo, kaj je v njej. Moj pet let starejši brat je bil zelo »navdušen«, ko so se njegove spominske igrače znašle v prafaktorjih. Rad sem se igral tudi uradnika. Vse pomembne dokumente, prospekte iz šolskih ekskurzij, referate ipd. sem vlagal v fascikle, ki imajo še danes svoje mesto na polici. V osnovni šoli je bilo to delo zame igra, ki je imela kasneje vidne posledice. Da se razumemo – posledice v pozitivnem smislu. Naučil sem se urejenosti in še danes moram imeti vse »popredalčkano«, da sem zadovoljen.

Že zelo zgodaj sem začel igrati šah, za katerega sta me navdušila nono Jože in stric Dušan. V drugem razredu sem začel obiskovati šahovski krožek pod vodstvom učiteljice Tilčke Novak. Že isto leto sem dosegel 1. mesto na šahovskem turnirju za nižjo stopnjo. Zastopal pa sem tudi višjo stopnjo. Domači gasilci so mi za uspeh podarili šahovsko uro, ki jo imam še sedaj. Šah zahteva natančnost in spretnost, omogoča pa tudi nastavljanje zank, različna spletkarjenja in učenje taktike ter potrpežljivosti. Spominjam se, da so bile naše igre mnogokrat tako napete in vroče, da smo z njimi nehote vznemirili ravnatelja Milana Horvata, ki je imel svojo pisarno ob naši učilnici. Z njim sem prišel zaradi šaha celo v konflikt. Že takrat pa je z mano zelo rad igral šah tudi učitelj telesne vzgoje Metod Lavbič, ki je žal že pokojni. Zelo dobro sva se ujela tudi pri tenisu, to pa je bilo že na predmetni stopnji. Igrali in zabavali smo se tudi pri planinskem krožku, folklori, likovnem krožku, lutkovnem krožku, dramskem krožku in pri podaljšanem bivanju. Mentorice so bile Branka Jelen, Marjana Artiček in Zinka Kocman. Na predmetni stopnji smo največ zabave našli pri tenisu in igrah z žogo. Zanimive so bile skupinske igre. Pomirili smo se v hitrosti, iznajdljivosti, ravnotežju, orientaciji, moči itd. Takšne igre so bile npr. orientacijski pohod na Gaj, štafeta s palico, štafeta v vrečah, zemljo krast, med dvema ognjema. Prosti čas med igro in šolo sem zapolnil s pevskim zborom, godbo na pihala in glasbeno šolo. No, tudi glasba je na svoj način dala prispevek k igri. Na pevski zbor in zborovodkinjo Metko Bevc pa so sploh posebni spomini. Petje je bila ena sama igra – Igrajmo se, igraymo se (Slovenska ljudska).« (Priloge:6, 7, 8, 9)

Rok VODEB, star 25 let:

»Igrača mi je pomenila svobodo. Igral sem se z avtomobilčki na pesku, kjer sem iz njega klesal še hiše, gradove in ceste. Ostale igre: hokej na asfaltu in na ledu, smučanje – skoki, igre s kartami, tetris, šah, človek ne jezi se, kopanje bunkerjev v gozdu ali ob potoku, izdelava skrivališč na podstrešju in igre z žogo (košarka, nogomet)«.

Anže JELENC, star 15 let:

»Moja najljubša igrača je bil plišasti medo. Dobil sem ga od brata za rojstni dan. Igrača me je spremljala sedem let. Zelo veliko smo se igrali. Za rojstni dan pa še posebej. Najrajši sem imel igre, povezane s kuhinjo, bolnišnico in šolo. Kasneje sta bili moji priljubljeni igrači računalnik in mobitel.«

Anže je bil tri leta član zgodovinsko-raziskovalnega krožka. Skupaj s sošolkama, Ksenijo Vodišek in Tanjo Užmah, so v Poreču 27. in 28. maja 2005 prislužili zgodovinskemu krožku zlato priznanje za raziskovalno nalogo Tudi to je šola - likovni krožek. Letos je bil Anže naš anketiranec. Na anketni list je dopisal, citiramo:

Želim vam veliko uspeha pri raziskovalni nalogi, tako učencem kot učiteljici. Ko boste nalogo predstavljali, se na generalki ne smete smejat, ker potem je učiteljica slabe volje. Konec citata.

Sprašujemo se: Kako pa bo tokrat na generalki, ko pa je naše delo vseskozi ena sama igra in zabava.

Leto 1975 - igrača od prijateljev
Z leve: Mateja, Sebastjan, Valentina, Tomaž, Peter, Saška, Damjana
(Fotografija last Sebastjana Bevca iz Gorice)

I

Leto 1990 – Simona, Tina, Matej in Zdenka z lego kockami
(Fotografija last Tine Kosaber iz Jelc)

Leto 1991 – Matej se je najrajši igral z zajčki
(Fotografija last Mateja Jelenca iz Gorice)

Leto 1993 – Monika, Matej, Luka in Anže s kolesi
(Fotografija last Anžeta Jelenca iz Gorice)

Intervju smo opravili tudi z dvema upokojenima učiteljicama razrednega pouka.

Trezika Vozlič: »Čeprav nisem imela pravih igrač, sem se vseeno rada igrala. Na travniku sem nabirala cvetlice in izdelovala šopke za mamo, učiteljico ali za staro teto. Uthane sem si naredila iz regratovih lučk, obeske pa iz kadulje. Iz bezgovih vej in barvne volne sem izdelovala okraske. Tudi punčko sem si naredila. S koščki blaga, ki sem jih dobila pri sosedih, ker je bila šivilja, sem povila koruzni klas z laski, narisala obrazek in punčka je bila nared. Igrala sem se tudi z milnimi mehurčki in s kolebnico, narejeno iz dolge rozge trtnih brajd. Dva stebela sončnic pa sta predstavljala moje kolo. Zabavno je bilo tudi voziti se s samokolnico, izdelovati piščali, skrivati za drevesi, plezati po drevesih, gugati na gugalnici, plavati z bučami v potoku, drsati na ledu in igrati se šolo. Spomnim se tudi iger, kot so mlin s fižoli, fuclanje s kovanci, obešanje, igre z dlanmi, kača se vrti na toplem, zibelka z nitko. Na igre in petje na paši pa so sploh lepi spomini. Šli smo se tudi gledališče in sicer dramatzacijo pravljic. V gozdu smo postavili oder iz vej. Odeje in zavese nam je posodila šivilja. Izdelali smo plakate. Od sosedov, ki so nas prišli gledat in poslušat, pa smo pobrali vstopnino. Zabavali smo se tudi takrat, ko smo nabirali gozdne sadeže, zelišča in polže.

V času mojega učiteljevanja so se učenci igrali *gnilo jajce*, *volk*, *koliko je ura?*, *kdo se boji črnega moža?*, *klicanje števil*, *skrivanje predmeta – mrzlo*, *vroče*, *Jakec*, *kje si?*, *Klip – klop*, *leti-leti*, *gibanje ob petju*, *pantomima*, *igre z žogo*, *streljanje zajcev*, *zamenjaj gnezdo*, *trden most*, *rdeče češnje*, *igre s kockami*, *spomin*, *domino*, *človek ne jezi se!*«

Tilčka Novak: »V mojih šolskih letih smo zelo radi plesali in peli v krogu pesem, ki je bila prenešana z juga: *Mi gradimo ceste pruge*, *postavljamo moste druge*, *pionirska snaga - udarna brigada*. *Mi žanjemo žito*, *žito*, *živijo naš heroj Tito*. Pri tem sta poskakujoča učenca stopila pred druga dva, ki sta nadaljevala.

Ko pa sem jaz učila na Slivnici ali potem v Gorici, ko še ni bilo telovadnice ne sanj o njej, smo pri športni vzgoji imeli različne dejavnosti. Če je bilo lepo vreme, smo bili zunaj, če pa je bilo vreme slabo, smo se razgibali v razredu s pomočjo najrazličnejših igrice: *glejte studenček*,

kako se blešči, rinčke talam dobr' skrij, slepa miš, ringa, raja, klip-klop, leti, leti, odbijanje tretjega, petelinji boj, miška moja pridi sem, vozimo vlak, torbica potuje, korakanje, lovljenje, potujemo v Beograd..«

(Priloga 10)

10. PRILJUBLJENE IGRE IN IGRAČE UČENCEV OŠ SLIVNICA PRI CELJU

Podatke uredila: Tomaž Selič in Tina Terčič, 9. b.

Na našo pobudo so v mesecu oktobru potekale delavnice na temo *Otroci imamo pravico do igre*. Ena od nalog je bila, da so učenci izdelali sezname njihovih priljubljenih iger in igrač v šolskem letu 2005/2006. Sodelovalo je 348 učencev.

Razred	Igre	Igrače
1.	<ul style="list-style-type: none"> - Sestavljanje s konstruktorji - Pobarvanke - Igra: dom - Plesi - Gibalne igre - Igre na snegu - Igre z žogo 	<ul style="list-style-type: none"> - Lego kocke - PVC sestavljanke - Domine - Leseni gradniki - Gospodinjski kotichek - Žoga
2.	<ul style="list-style-type: none"> - Šah - Vislice - Človek ne jezi se - Zdravo jazbec - Mlinček - Kartanje (Enka) - Skrivalnice - Monopoli - Slepe miši - Ti loviš - Spomin - Dama - Dan, noč - Kraljica, koliko je ura? - Barve - Kuhinja, soba, kabinet - Lovljenje - Pasijansa (računalnik) - Igre z žogo - Igre na snegu 	<ul style="list-style-type: none"> - Lego kocke - Punčke - Barbike - Žoga - Avtomobilčki, motorji - Žabice - Vojaki - Delovni stroji (kopač, traktor, tovornjak, kombanj, kosilnica) - Lokomotiva
3.	<ul style="list-style-type: none"> - Potapljanje ladjic - Kartanje (Enka, Črni Peter) - Črni mož - Skrivanje - Telefon - Igre z žogo (med dvema ognjema, roket, nogomet) - Izštevanke - Lovljenje - Igre na snegu (smučanje, sankanje, bordanje, kepanje, snežaki, iglu, predori, gradovi) 	<ul style="list-style-type: none"> - Lego kocke - punčke - Barbike - Žoga - Avtomobilčki, motorji - Delovni stroji (kopač, traktor, tovornjak, kombanj, kosilnica) - Lutke - Dojenčki - Plišaste igrače - Risalna tabla - Pripomočki za razne poklice - Domine
4.	<ul style="list-style-type: none"> - Šah 	<ul style="list-style-type: none"> - Lego kocke

4.	<ul style="list-style-type: none"> - Človek ne jezi se - Kartanje (Enka, Črni Peter) - Monopoli - Mikado - Računalniške igrice - Štiri v vrsto - Spomin - Ladjice potapljat - Domine - Gomitvist - Črni mož - Vislice - Mali čarovnik - Skrivanje - Lovljenje - Mačka in miš - Gnilo jajce - Lepljivka - Trden most - Igre z žogo - Rolanje - Izštevanke - Igre na snegu 	<ul style="list-style-type: none"> - Avtomobili - Žoga - Plišaste igrače - Sestavljenke - Delovni stroji (kopač, traktor, tovornjak, kombanj, kosilnica) - Kolebnica - Železnica
5.	<ul style="list-style-type: none"> - Šah - Človek ne jezi se - Črni Peter - Enka - Monopoli - Domine - Dama - Spomin - Mikado - Pikado - Računalniške igrice - Igre z žogo - Gomitvist - Trden most - Gnilo jajce - Mačka in miš - Lovljenje - Lepljivka - Zemljepisna igra (države, mesta, gore..) - Igre na snegu 	<ul style="list-style-type: none"> - Plišaste živali - Barbike - Avtomobilčki - Žoga
7., 8., 9.	<ul style="list-style-type: none"> - Igre z žogo - Šah - Človek ne jezi se - Karte - Ime in priimek - Računalniške igrice - Igre z mobiteli - Rolanje - Skejtanje - Smučanje - Lovljenje 	<ul style="list-style-type: none"> - Male plišaste igračke - Žoga

Ugotovitve:

- igre na snegu, igre z žogo in lovljenje so priljubljene igre v vseh razredih
 - šah, človek ne jezi se, kartanje igrajo učenci od 2. do 9. razreda
 - monopoli, spomin – igri priljubljeni v 2., 4. in 5. razredu
 - ladjice potapljat, skrivanje – igri priljubljeni v 3. in 4. razredu
 - domine, gumitvist, mačka in miš, gnilo jajce, lepljivka, trden most – igre priljubljene v 4. in 5. razredu
 - računalniške igrice so priljubljene od 4. do 9. razreda
 - ostale igre so priljubljene le v posameznih razredih (glej seznam!)
-
- od igrač je žoga priljubljena v vseh razredih
 - plišaste igrače od 3. do 9. razreda
 - lego kocke od 1. do 4. razreda
 - barbike so priljubljene v 2., 3. in 5. razredu
 - avtomobilčki se po priljubljenosti pojavljajo v 2.,3.,4. in 5. razredu
 - delovni stroji so priljubljeni v 2., 3. in 4. razredu
 - ostale igrače so priljubljene le v posameznih razredih (glej seznam!).

Priljubljene računalniške igrice: COLIN MCRAE RALLY 2.0, BAD BOYS 2, GRAND TREFT AUTO, TOM AND JERRY, SAN ANDREAS, CAL OF DUTY, JAZZI 2, GTA 3, THE SIMS, THE SIMS 2, GTA VICE CITY, STRONGOLD CRUISIDER 1 IN 2, NFS MOST WANTED, SKI JUMP 2006, STRONGHOLD CHUSAIDER, TARZAN, SKOKI, MOTO CROSS MANIA.

Največkrat se učenci igrajo, ko čakajo na avtobus. Iz šolske fototeke 2005/2006:

Mačka in miš

Gnilo jajce

Lepljenka

Trden most

11. PUNČKA IZ CUNJ

Prispevek pripravili: Katja Artnjak in Doroteja Tanšek, 9. b.

V mesecu oktobru smo člani zgodovinskega krožka organizirali delavnice na temo *Otroci imamo pravico do igre*. Sodelovali so vsi učenci naše šole. Učenci 2. razreda pa so se še posebej potrudili. V družbi učiteljic, staršev, babic in dedka so izdelovali punčke iz cunj. Mi pa smo medtem izvedli anketo in jih fotografirali.

Kako je vse skupaj potekalo, nam je takole opisala razredničarka 2. razreda, Martina Vodeb:

»Pri načrtovanju letnega plana dela sem se odločila, da bom izvedla tehniški dan na temo *Punčka iz cunj*. K sodelovanju sem povabila učiteljico Jožico Vodeb iz podaljšanega bivanja, ki je že lani sodelovala na tehniškem dnevu v 2. razredu. Pogovorili sva se, kako bi izvedli ta dan. Takrat pa sem izvedela, da na predmetni stopnji zgodovinski krožek raziskuje igre in igrače nekoč. Z učiteljico Nadjo Bevc sva se takoj povezali in se dogovorili, kako bova sodelovali. V oktobru je stekla delavnica na temo *Otroci imamo pravico do igre*. Zgodovinskemu krožku smo posredovali seznam priljubljenih iger in igrač. Konec meseca novembra sem poslala vabila staršem in starim staršem. Starši niso bili najbolj navdušeni, ker je bil tehniški dan planiran v dopoldanskem času. Morali so si urediti prosti dan. Nekateri pa so poslali v šolo stare starše, ki so se vabilu z veseljem odzvali. (Priloga 11)

Z učiteljico Jožico sva pripravili material (ostanki blaga, polnila). Jožica je po svojem kroju sešila osnove vseh 21 punčk. Punčke so napolnili s polnilom in krojili ter ročno šivali oblačila

zanje. Z volno so oblikovali frizuro, obraz pa so izpolnili z gumbi in flomastri. Punčke so postajale vedno bolj zanimive in proti koncu druženja so kar zaživele. Mamice, babice in celo en dedek niso uživali samo ob šivanju, ampak so bili veseli, da so malo poklepetali in obujali spomine na otroška leta. Tehniškega dneva se je udeležilo 16 mamic, 5 babic in en dedek.

Ob koncu dneva smo punčke razstavili skupaj s starimi predmeti, ker je bil naš tematski sklop *Tako je bilo nekoč*. Člani zgodovinskega krožka so izvedli anketo *Igre in igrače nekoč* ter fotografirali. Vse povabljene smo pogostili s kavo, pecivom in zafrkjačo. Učenci so zapeli in zaplesali polko in rašpljo, s frajtonarico pa jih je spremljal naš učenec Jernej.

Stari starši in starši so pokazali veliko zadovoljstvo, da so doživeli tako prijetno dopoldne. Vsi so izrazili željo, da bi se še kdaj srečali na takšen način. Tudi učenci so bili navdušeni in so komaj čakali, da so lahko po razstavi odnesli punčke domov.

Tudi jaz sem bila zadovoljna s takšnim načinom dela. Štiri ure so res hitro minile in začutila sem hvaležnost staršev. Med nami je nastala neka nova, topla vez sodelovanja. Tisto, kar danes velikim ljudem manjka ob nenehnem hitenju in gledanju na uro.«

Člani zgodovinskega krožka smo bili tudi veseli, saj je anketa kasneje pokazala, da je bila punčka iz cunj najbolj priljubljena igrača pri 21 anketirankah.

Fotografije, nastale 6.12.2005 in so hranjene v šolski fototeki:

izdelovanje punček iz cunj

Razredničarka Martina Vodeb svetuje Anjini babici

Mamica Damjana pomaga sinu Domnu

Babica Tilčka, babica Vera in dedek Karel navdušeno ustvarjajo

Mamica Darja pomaga sinu Primožu

Delovno vzdušje

Razstavljeni izdelki

Zadovoljni učenci so zaplesali

Razredničarka Martina (levo), mentorica Jožica in učenci 2. razreda

Skupinska slika ob zaključku delovnega dne

12. ZAKLJUČEK

Naše raziskovalno delo je potekalo po časovnem in vsebinskem programu. Cilje, ki smo si jih zastavili, smo dosegli. Na vsa naša zastavljena vprašanja smo dobili odgovore. Rdeča nit naše raziskovalne naloge je bila ena od otrokovih pravic – pravica do igre.

Najprej smo se lotili prebiranja literature. To je bil za nas uvod v raziskovalno delo. Opredelili smo pojem igra, spoznali igre sveta in spoznali stare igre na Slovenskem. Opremljeni z vsemi temi podatki smo se lotili raziskovalnega dela v domači pokrajini.

S pomočjo naših krajanov, ki smo jih anketirali in intervjuvali, ter s pomočjo učencev in učiteljev naše šole smo dobili podatke o otroških igrah in igračah nekoč in danes. V pomoč so nam bili pisni viri iz šolskega arhiva. Obiskali smo tudi Zgodovinski arhiv v Celju. Ustreznih virov nismo našli.

Anketa je pokazala, da so se igrali vsi, ki smo jih anketirali, ne glede na to, ali so izhajali iz kmečke ali iz delavske družine. Toda z brezskrbnim igranjem se vsi niso mogli pohvaliti. Na igro so namreč vplivale družinske, gospodarske in politične razmere. Anketirance smo razvrstili v devet starostnih skupin in ugotovili nekatere razlike.

Anketiranci stari nad 60 let izhajajo iz kmečkih družin, kjer je bilo na prvem mestu delo na kmetiji. Igranje je bilo odvisno od letnega časa, vremena, iznajdljivosti posameznika in miru. Otrokova pravica do igre je bila mnogokrat kršena. To je bilo obdobje od 1911 do 1945, ko je prebivalstvo na Kozjanskem živelo najprej v pomanjkanju zaradi slabega kmečkega položaja

in nato pod okrutnostjo nemških okupatorjev med drugo svetovno vojno. Igrače so bile narejene doma iz naravnega materiala (punčka iz cunj, piščal iz vrbove veje, žoga iz živalske kože), igre so bile času primerne. Igrali so se na travniku, pašniku, v gozdu in ob potoku. Pozimi so si našli prostor na peči.

Anketiranci stari od 50 do 60 let niso poznali vojnih strahot, nadaljeval pa se je tradicionalen način življenja na Kozjanskem (mali kmetje, kočarji) in povojna obnova domov. Še vedno so bili otroci pomembna delovna sila. Zaradi dela na polju starši niso pošiljali otrok v šolo. Toda za igro se je vedno našel čas. Pojavijo se prve punčke in žoge iz gume. Največ so se igrali na poti iz šole domov. Igrali pa so se tudi pri telesni vzgoji, ker za pravo telovadbo v stari šoli na Slivnici ni bilo pogojev.

Tudi pri anketiranih starih od 40 do 50 let prevladujejo punčke iz cunj, pojavijo pa se že igračke iz plastike in kovine. Nekateri so dobili igračo od Miklavža, drugi od dedka Mraza. Njihove priljubljene igre so bile gnilo jajce, trden most, rinčke talat, ravbarji in žandarji, lovljenje, zemljo krast, fuč, slepe miši, med dvema ognjema, potujemo v Beograd, štafetne igre, šah, domina, človek ne jezi se. Otroci so imeli vedno več časa za igre, saj se pojavi na Kozjanskem že prva kmetijska mehanizacija.

Pri anketiranih starih od 30 do 40 let ni več punčke iz cunj. Njihove priljubljene igrače so živali iz pliša, gume in plastike. Pojavijo se tudi lego kocke, puška, avtomobil in buldožer. Poleg starih iger so se igrali tudi Nemce in partizane. To je bil čas nove šole v Gorici in popotresna obnova na Kozjanskem. Nagel gospodarski razvoj, predvsem pa odpiranje industrijskih obratov po vaseh, je spremenil nekdanji način življenja domačinov. Starši so se zaposlili, stari starši so počasi obdelovali zmanjšano posest, otrokom pa je ostalo več časa za igre. To so pokazali odgovori mlajših anketirancev in opravljeni intervjuji z domačini. Napredek tehnike je viden tudi pri igračah. Teh je bilo na trgovskih policah vedno več vrst. Za igre pa lahko rečemo, da se stare slovenske igre prenašajo iz roda v rod, izginile pa so tiste, ki jim rečejo kar igre z juga ali igre iz Titovih časov.

Lepo je bilo raziskovati. To je bila tema, ki nas je vseskozi zabavala in nas dobesedno silila k igri. Uživali smo ob naših sogovornikih, ki so podoživljali svoja mladostna leta. Igra jih je vzgajala, učila in družila. Na igro in igračo jih vežejo lepi spomini.

Nas člane zgodovinskega krožka in našo mentorico pa navdajajo lepi občutki, saj smo v sodelovanju z učenci in učitelji zaključili projekt na temo *Igre in igrače nekoč in danes*. Raziskovalna naloga, plakati na temo *Otroci imamo pravico do igre*, punčke iz cunj in fotografije, ki so nastajale ob naših aktivnostih, so izdelki projekta. Ti so razstavljeni v večnamenskem prostoru pod sloganom *Igrajmo se, igraymo se, saj to je naša pravica!*

*Dobra igra ni izguba časa!
Zato naj bosta življenje in delo bolj prepletena z njo.
Skozjo se naučimo deliti radosti in prenašati tegobe zelo spontano.
Naj nam pride to v navado tudi v resničnem življenju!*

(Rafo Pinosa)

13. ZAHVALA

ZAHVALA

Zahvaljujemo se vsem, ki so sodelovali pri
raziskovalni nalogi

OTROŠKE IGRE IN IGRAČE NEKOČ IN DANES.

*Posebej se zahvaljujemo učencem 2.
razreda, njihovi razredničarki
Martini Vodeb in mentorici Jožici
Vodeb za izdelovanje punčk iz cunj.
Hvala tudi upokojenima učiteljicama
Tilčki Novak in Treziki Vozlič ter
nekdanjemu učencu Primožu Bevcu za
sodelovanje pri raziskovalni nalogi.*

Člani zgodovinskega krožka
z mentorico Nadjo Bevc

14. LITERATURA IN VIRI

1. Alois Angerer, Otrokove ustvarjalne igre, MK, Ljubljana, 1984.
2. Srđan V. Bavdek, Šah: igra in razvedrilo, MK, Ljubljana, 1995.
3. Igor Cvetko, Igre na Slovenskem, Igre sveta, DZS, Ljubljana, 1993.
4. Dragica Čadež Lapajne, Glina, les, papir, kovina, MK, Ljubljana, 1983.
5. Branko Gradišnik, Igre: volčje in ovčje, DZS, Ljubljana, 1993.
6. Frederic V. Grunfeld, Igre sveta, DZS, Ljubljana, 1993.
7. Daniel King, Šah, Radovljica: Didakta, 2002.
8. Penelope Leach, Otrok od rojstva do šole, Založba, DOMUS, Ljubljana, 1991.
9. Sonja Pečjak, Didaktična igra in razvoj nekaterih psihičnih funkcij pri opismenjevanju, Different, d.o.o., Trzin, 1994.
10. Rafo Pinosa, Igrajmo se, Katehetski center - Knjižice, Ljubljana, 1994.
11. Igre in zabava, zbornik, ZPMS, Komisija za delo zgodovinskih krožkov, Ljubljana, 2005.
12. Šolska kronika od 1870 do 1939 - rokopis (9 zvezkov).
13. Raziskovalna naloga, Kako so stanovali naši predniki na Kozjanskem, Gorica, 2000.
14. Zapisniki, dopisi, okrožnice OŠ Slivnica pri Celju.
15. Tednik šolskega dela: 1960/61, 1961/62, 1964/65.
16. Anketni listi.
17. Konvencija o otrokovih pravicah, Slovenski odbor za Unicef, SET d.d., Ljubljana, 2002.
18. <http://www.varuh-rs.si>
19. <http://veja-w.skavt.net>
20. Ustna pričevanja učiteljic in nekdanjih učencev o igrah in igračah.

15. SEZNAM PRILOG IN PRILOGE

PRILOGA 1: Zapisnik šolskega odbora (18.5.1958 - 1. točka)

PRILOGA 2: Poročilo v oddelku zaposlenih učiteljev ob koncu šolskega leta 1964/65 - 5. r.

PRILOGA 3: Poročilo v oddelku zaposlenih učiteljev ob koncu šolskega leta 1961/62 - 1. r.

PRILOGA 4: Tednik šolskega dela za oddelke z razrednim poukom - 1961/62 - 1.r.

PRILOGA 5: Anketni vprašalnik

PRILOGA 6: Bevc Primož, izkaz – interesne dejavnosti

PRILOGA 7: Bevc Primož, diploma

PRILOGA 8 Bevc Primož, šahovska ura

PRILOGA 9: Bevc Primož, pevcu v spomin

PRILOGA 10: Tilčka Novak, otroške igre

PRILOGA 11: Vabilo

PRILOGA 1: Zapisnik šolskega odbora (18.5.1958 - 1. točka)

Lelo otrokam je padele telesne vzgaje, ker nimamo igrišča pomenno največjega. Pri predpisu bi bilo, da bi otroke imeli se sposobni s telesno vzgajo, da ne bi bilo tahi ka najjnihle teorij.

Bolhi otroke je nadnje sare s vizijih korredih celo dat, s nizjih je pa nadaraljih. Starši manjs naradnjihiti, ker ne pošljajo otroke s šola, ampak jih uporabljajo ka domane dela.

Velike probleme imia učiteljstva w nekaterih učenci ni njihovih starši karadi kraje.

PRILOGA 2: Poročilo v oddelku zaposlenih učiteljev ob koncu šolskega leta 1964/65 - 5. r.

1964/1965

Šolski leti s glavnem predelano je učencem naučiti. Največ parov se je polegalo na matematiški in slovenski jezik. Za ta predmeta sem v rumenem času porabila vsi folklorne vzgaje. Šolski predelano in utipene in prevojanje s uporabnimi nalogami.

Velikotni otroci in njihova družina: Koci, Kosi, Koton, Krenič, Jori in Kpovick, jani se vedno slabo utipajo. Ktore so starši, ker jim ne dojo časa za učence.

Tudi spornovane narave s predelano in utipene. Pri spornovane družbe nimam moglo utideti družbans ureditev družave, kar se itole spornovno pride na učelo s Štravredu. Za telene vzgaje mi primerno televodnice, učencim je s pravnim nadzorom tojaj neprimerno ro narne vzgaje. Zato sem se ure porabila ro slovenski jezik ob matematiški. Nimenimo jim delo ubio teravo. Z misli sem predelalo do kicije. Pri prvih teoriji sem predelalo do druge molov po no. Pri likovnem pouku ro poharshi misel ro lase. Tudi tehničn pouk jim ani delal teravo.

Tide

PRILOGA 3: Poročilo v oddelku zaposlenih učiteljev ob koncu šolskega leta 1961/62 - 1. r.

Teden: <u>6.</u> Solški dnevi: <u>23, 24, 25, 26, 27, 28 oktoba</u> 1961	
<u>Tedenska enota: Surtzi, Surtzi, gozd zelenci</u>	
Slovenski jezik	<u>Spidolinarije, Jirke M. - Svanje besed in zlogov, Nastavljanje in stavov.</u>
Srbki ali hrvatski jezik	
_____ jezik	
Spoznavanje prirode in družbe	<u>Prisni v gozdu - Spoznavanje gozdnega sveta, Gozdni svet: živali, rastline in ptice. Varni gozd pred požarom.</u>
Spoznavanje prirode	
Fizika	
Kemija	
Biologija	
Spoznavanje družbe	
Zgodovina	
Zemljepis	
Računstvo z geometrijo	<u>Priznanje po 1, 2, 3, 4 v obsegu do 5.</u>
Telesna vzgoja	<u>Črni mri, skok in mri, kobiljanje tretjega, karavanje.</u>
Likovni pouk	<u>Risanje gozda in sadov.</u>
Glasbeni pouk	<u>Kake čelice, Pustoljanje starih znanih pesmi.</u>
Gospodarski in tehnični pouk	

PRILOGA 4: Tednik šolskega dela za oddelke z razrednim poukom - 1961/62 - 1.r.

Telesna vzgoja: Šport je bil v obsegu danih možnosti predel: lane. Zaradi slabega vremena se je telesna vzgoja nekmal osredila v posredni. Igrali smo se posve družabne igrice: Klip, bop, ilovek pa igra k, chikado...

Likovni pouk: Učenci so pastri in kar lepo risali. Pri risanju teme sem upoštevala telesne veščine otrok.

Učni uspeh.

V posredni je 11 otrok učenec izdelalo z odličnim uspehom, 4 na pravo delo in 7 z delnim. 2 učenca navedenih sta z prog. ocen, 3 pa ne navedenih.

Prospektivna ocena je 3,6
 Uspeh v % pa je 88,9%
 Prospektivni učni uspeh je:

PRILOGA 5: Anketni vprašalnik

OSNOVNA ŠOLA
SLIVNICA PRI CELJU
ZGODOVINSKI KROŽEK

ANKETNI VPRAŠALNIK
OTROŠKE IGRE IN IGRAČE

Ime in priimek anketiranca: JOŽKO VODEB

Starost: 94 let

Kraj: Gorica / Slivnici

Leto vpisa v 1. razred 1918

Ali ste imeli svojo igračo?

DA

NE

Kako se je imenovala vaša najljubša igrača? konj iz borovega lubja

Kako dolgo vas je ta igrača spremljala? 4 leta (približno)

Iz kakšnega materiala je bila igrača? borovo lubje

Od koga ste igračo dobili? od soseda, ki jo je sam izdelal

Ob kakšni priložnosti ste igračo dobili? navaden dan

Kaj vam je igrača pomenila? veliko, zaradi ljubezni do konj

S katerimi igračami ste se še igrali? 2 igračkami, ki jih je sam izdelal
nenadoma iz negrata, poljske buče so predstavljale konje, iz
škafle za pikorjo in iz lesenk, kolobarjev se sulozvec je
izdelal voz, mlinček na vodo iz koruznice

Ali ste se v mladosti veliko igrali? ne, ker sem moral delati

Naštejte igre, ki ste se jih igrali?

TEPEŽKA, OD TURNA KLJUČ (se ne spomni)

podobno kot danes

VODNJAK

Kje ste se igrali (v hiši, v šoli, na prostem...)? na prostem, v šoli

Hvala za sodelovanje!

PRILOGA 6: Bevc Primož, izkaz – interesne dejavnosti

Osnovna šola **DO VIZ ŠENTJUR PRI CELJU**
 Solško leto **1987/88** OŠ **FRANJA VRHNC** III
 3. razred **28** oddelka **IVNIČA PRI CELJU**

IZKAZ O ŠOLSKEM USPEHU

Predmet	Polletni uspeh		Letni uspeh	
	I. polletje	II. polletje	I. polletje	II. polletje
Slovenski jezik	odlično 5	odlično 5	odlično 5	odlično 5
Srbsko				
Hrvatski jezik				
jezik				
Likovna vzgoja	velo uspešno	velo uspešno	velo uspešno	velo uspešno
Glasbena vzgoja	velo uspešno	velo uspešno	velo uspešno	velo uspešno
Spoznavanje družbe				
Zemljepis				
Zgodovina				
Spoznavanje narave in družbe	odlično 5	odlično 5	odlično 5	odlično 5
Spoznavanje narave				
Biologija				
Kemija				
Fizika				
Matematika	odlično 5	odlično 5	odlično 5	odlično 5
Tehnična vzgoja				
Gospodinjstvo				
Telovna vzgoja	velo uspešno	velo uspešno	velo uspešno	velo uspešno
Vednje	izjemno	izjemno	izjemno	izjemno

izostanki v I. polletju: opravičeni 1, neopravičeni 1
 izostanki v tem šolskem letu: opravičeni 2, neopravičeni 1

Učenec-učenka je obiskoval-a v tem šolskem letu **7** krat **višji** razred.

Splošni uspeh: **odlično**

Učenec-učenka napreduje — **ne napreduje** v višji razred

Interesne dejavnosti, v katere je bil-a učenec-učenka vključen-a:
OPZ, šahovski, folklor, lutkovni, prometni, planinarski

Razrednikov podpis: I. polletje **Pravica Helan**, II. polletje **Pravica Helan**
 Datum: I. polletje **22. 4. 1988**, II. polletje **24. 6. 1988**
 Podpis staršev oziroma skrbnika: I. polletje **[signature]**, II. polletje **[signature]**
 Pripombe: _____

PRILOGA 7: Bevc Primož, diploma

DIPLOMA

za doseženo **I.** mesto
 na **nižji stopnji**
 v disciplini **šahovski tur.**
 z rezultatom **40 točk**
 v **Šorici**, dne **12.6.87**

BEVC PRIMOŽ

PRILOGA 8 Bevc Primož, šahovska ura

PRILOGA 9: Bevc Primož, pevcu v spomin

otroške igre

PRILOGA 10:
Tilčka Novak,

OTROSKI PEVSKI ZBOR	MLADINSKI PEVSKI ZBOR
J. Kolar NRE GESLO	Ljudska iz Roža v pr.L.Kramolca TA ŽIVA JE ŽARJOSA NRE
J. Kolar RIZPOVAJENKA	Ljudska v pr.L.Kramolca ENA TIOKA PROLETELA
J. Kolar VESELI SOLARI	Ljudska iz G.Bistrice VSI SO VENCI VEILI
J. Kolar MRECI ZA PRAZNIK	Ljudska v pr.M.Torca NA GORENCEM JE FLETNO
J. Kolar SLOMNIJI	Ljudska v pr.J.Gregorca MATI ŽALICE
J. Krička OP, OP, OPLJICA	Slovska ljudska TANOU, TANOU
P.Šivic JOZEK IMA HESKO	Anderson-Ulvalens v pr.R.Draksterja ARIVAL, /PRIDODV/
J. Braes LAKO NOC	John Barry BORN FREE
J. Bitenc GOSIA SVATINA	Anglija I LIKE THE FLOWERS
	Anonius VIVA LA MUSICA

IGRNO PEVCI-UCENCI GLABENE SOLE:	
ALEKŠANDRA CVIRI - flavta, klavir	
MELICA KVAJNC - klavir	
BRANKA LESKOVSEK - kitara	
BOSTJAN ARTICEK - synthesizer	

LUCIJA ČORC - kitara	
BLANKA RAVNIK - klavir	
SARA JAKOBIČ - harmonika	

RINČKE TALAM

(igra za manjše skupine)

Doloci se razdeljevalce predmeta in eden, ki bo "vohal" ugotovljaj.

Otroci sedijo v krogu ali vrsti, roke držijo na kolenih x dlani mi skupaj kot bi molili. Otok razdeljevalce ima med dlani predmet (gumb, kamencik, cvet...), ki ga skrito spusti med dlani posameznih igralcev z besedami: RINČKE TALAM, DOBR? SKRIJ, DA TE MUČEK NE DOBI. Nato mora "vohljac" ugotoviti, kdo strba predmet če ne ugotovi, se igre ponovi, med zamujate vloži vohljac in sedci pri katerem je bil predmet.

KLIP - KLOP

Otroci sedijo, voditelj pa z glasom in kretnostmi ukazuje položaj: KLIP - vstanje
KLOP - sedenje

Ukaze hitro menjave ali pomenja ter skuša zmotiti zbranost igralcev. Kdor se zmoti, stopi v ozadje vodilnega in pomaga motiti se s kretnostmi. Zmaga tisti, ki je bil najbolj zbran, ki se ni zmotil.

LETI, LETI

Otroci sedijo z rokami naslonjenimi na mizo na istegnjemih korakih. Voditelj priporočuje in izmenjuje udaje o konkretnem

LETI, LETI, LETI (hitro) PTIČ - roke s haredi se dvignej
LETI, LETI ... AVTO - roke osteneji na mizali
LETI, LETI ... DREVO - " - "
LETI, LETI ... RAKETA - roke se dvignej

Kdor se zmoti, da kareu (kakršnakoli predmet). Ko je že dovolj konkretnih predmetov, jih lastniki odkupijo z raznimi nalogami. Voditelj vpraša: KOLIKO JE VREDEN TA PREDMET, KI GA DRŽIM V ROKI? (drži ga skritega v predalu, vrčki ali ohatli).

Otroci dajejo različne predloge: naj zapoje pesem, skače obložen čes pr eni nogi, menize voditelja, poljubi vrtilce, proe vie, ziplise... Voditelj izbere.

Pr omerjenih nalogi dobi lastnik svoj predmet.

SKRIVANJE PREDMETA

Otroci so v nekem prostoru. Dogovorijo se katerem predmet bodo skrivali (bližji je manjši, ker ga je težje najti). Postopoma pridejo na vrsto vsi otroci za skrivajući ali iskajući. En otrok se umakne iz prostora v čem odstopnosti tega pa drugi otrok hitro skrije dogovorjeni

predmet tako, da se ga pa vendar da vsaj delno
videli. Potem se pokliče izločenega: PRIDI!
Taj išče tako dolgo, dokler ga ne najde. Za pomoč
prijetni vzklikaji: MRZLO - če je daleč
TOPLO - ko se približuje
VROČE - ko je iskalca blizu predmeta

Lahko mi tudi pomagajo s petjem pesmic - tih - ko je daleč
in glasno - ko je blizu.

POTUJEMO V BEOGRAD
(lahko kotimo druga mesta: CELJE-VELENJE)

Otroci se primejo v krogu za roke ter hodijo in pečejo:

POTUJEMO V BEOGRAD,
KDO GRE Z NAMI
OD TAM NAPREJ PA V TITOGRAJ
TI GREŠ Z NAMI.

Vnesprotno otroci pa začne hoditi otroke ki so
koncu ^{koncu} ~~ti greš z nami~~ - rahlo udari izbratnega, da
se priključi njegovi skupini, ko se postopoma (daljša) vira

Torej je konec, ko izmucijo prvega kroga.

PRILOGA 11: Vabilo

Punčko mi bo naredila, mu je povedala Nežka. Od
sreče ji je zadrhtelo srce. Iz kepice je nastala
punčkina glava, ki jo je mati ovila z belo krpico.

(F. Bevk: Pestrna)

DRAGI STARŠI IN STARI STARŠI!

Vabimo vas, da skupaj preživimo prijetno dopoldne. Izdelovali bomo
punčke iz blaga. Otroci naj prinesejo s sabo ostanke blaga in volne,
stare gumbe, šivanko, sukanec in škarje za blago.

Dobimo se 6. 12. 2005, ob 9. uri v učilnici 3. razreda.

Lepo vas pozdravljam in se veselim srečanja z vami.

Razredničarka
Martina Vodeb

